

Täw Këedi (këedi) Dwøøl Kipper Mëengë

Täw këedi (këedi) ena ngøøni?

Këedi ena täw mo mwöongö ki rii baayric ni mäagi ki rii uum, lwöörö, ki cwīiny. Ena täw mi ena, diēr jaak be many øt jaath. Ki kwöör, møg løny man näk dgaanhø. Be eni ba cal “këedi mar ec.”

- Täwë (moa ni ee dwaal yie keel täw cukär)
- Gïö ngäabö ki täwë ii deer dhaanhø
- Bäng tiir mar riemø
- Jaap otwøg täwë piny moa ïth ge bäayö
- Obwöörë moa thierø ni näk ngëet gi ena maal ri cäng täw këedi

Ngicë moe angøni?

Këedi ngicë moe moi ee dwal yie bëet, aøøla mo taal, gweer mar cwaak, räam wïc, öölö mo pöodhø dác, kid ii jiel dëel. Ngicë moi tågø ni cwäaba dëel ki kwöörë mo thöøth tÿyë tiö ne cungë,

Nyilal mara løny man cwøøbi ki kithibaath?

Yaa. Ki mano täägë dwäädë 6 mo döongö be ki man gītë ki kithibaath mar këedi ki ii cwir kere kere. ïi cwøp ki kithibaath mar këedi kipper göög mar nyilal mari ne bi mak këedi ne be jäänge dëet jiy moa näk laar ki këedi mak ni jööt teng oläädë këel ki ji dønge

Këedi o öö maal bäät obwöörë dác?

Jiy moa dëet gi jööt no, obwöörë, ee dwal yie beet løny man magi ni ki këedi mo opöodhø dác wala man pië rii thøø ki täw këedi. Obwöörë moa näk cwiri mogi riiyø dác ki këedi:

- Dwäädë abiciel (6) këel cwiri abiic (5) ba be moa ni cwiri maogin ariew dác.
- Obwöörë ki moa regø cwiri 5-18 moa
 - Näk täw wienyø dagø rigi
 - Ajima ki täwë mo läär mogøa.

Nyilal mara løny man gītë döoc aciel wala ariew mo kithibaath mar këedi?

Täaga rii nyilal mari ki cwiiri moa ni nak kee ocwøbø dikwøng mana näk opöodhø.

Ni näk mo nyilal mari dwäädë 6 ith cwiri 8 ni kir, cwøbø manya gø ne cwøb ka ariew ki ith juu 4 mo pää. Pëeny akiim mari wala øt jaath.

Ji para gi cwøøbi wane ki kithibaath?

Kipper gwøg dëel mo othothi, kithibaath mar këedi cip mare di caa kanyo poode ni caa mare poot ker öö. Ba løny man jooti gø kanyo manyi gø yie no piic cae mo këedi ni bee dwäaa Angwien keel dwäaa Apar.

Apäak mar këedi angøni ki köö?

Köö eni lummë be lieth dác ni kaala këedi.

Ki köö ummi tumö, ni lwanynyi jaak ba këedi dëeri tië tiëö ni jiili, lieth dëel, ki öölö mo pöodhø dác. Köö obwöörë ba mane ki aany bang kwäak, obwöörë mo mak këedi gi ba kwäak.

Ni ba caal köö, këedi di gin mo tië tiëö rii jööt dëe mar dhaanhø mo calla peenömena, twöongi mo mango ki jaami, køre okithin øtjaath.

Ateng kithibaath mar kēēdi mane no joot nyilal mare?

With kithibaath thööth bang bīny jööt dēel joo cīp gø ngac gi ni beer wala amane ni røømi ki nyilal mari. Gīna pere lieth dāc bee man cwøp ge.

Kithibaath ka alaarjik

Obwörē moa nāk alaarjik tøk gwiēn dagø coop mar kēēdi bāng gīn tiyē dēēt ge. Cāāni ki ji bīny jööt dēēlni nāk mi kere nyilal mari di gīn mo wītō ki køør coop mar kēēdi. Cāāni ji biny jööt dēēl ni nāk mo kere nyilal mari di gīn mo wītō mo raac køør coop.

Ni nāk mi kany mør nyilal mara dēērē di keēēdi?

- Bēēdi paac ni nāk mi nyilal mari wala īni tuu.
- Jwööm dēēri o mādhi ki pii mo thööth
- Obwöörē many gø ne gi mooc ki jir liēth dēēl ne dēēt gi dø piny. Wīny dwøra akim.
- Jiini moi ni cwøøl en ni antībayötik kēēdi ba twøk piny. Kēēdi ena baayrac patha baakēēriya.
- Kith nyilal mari bang akiim ni nāk mi jwīey mare laādō dāc:
 - Ni nāk jwīey wala mare owītō
 - Pīēn dēērē owītō
 - Has bluish skin color
 - Ba mādhi ki pii mo dhöodh køre tumō ni be beer
 - Bi päy wala bi cāānō ki jiy
 - Yie ba miet wala eni ba many gø ne dēērē tumē ni them
 - li tumō wope ba ii ciing, ki tāwi mør mogø liēth ka aøøla
 - Ni nāk mi ii caarø ni nyilal, mari beet kere dēērē patha paya göoc bang akiim walla øtjaath.

Agīna ngø no tiya ne dēere gwøøa ki jiy moga thøw?

- li cwøp.
- Keri bēēdō kany mo yie di jiy mo dhaanhø mo tuu.
- Dhii ki uumi ogēēngi ki cirri wala ka abīi, wala kany o wøøli.
- Ciengi løøgi kere kere ki caa bun
- Gøk obwöörē ni bi kithi geni dīi ji thööth kanyo nāk kēēdi dwøng ya atut mari.
- Jap math pii be many nywaak.
- Manya pieny ne o laar juul teng kar jap (thi øttø, cier thilaya, ogut, ki gir math pii.

A kīna man omān baayric?

Kina man omān baayric løny man kuunyē ni nāk mi kere īno mak kēēdi. Orocii bang jø biny jööt dēēl ni nāk mo nyilal mari omak tāw kēēdi mi teek dāc.

Minnesota Department of Health
Immunization Program
PO Box 64975, St. Paul, MN 55164-0975
651-201-5503 or 1-800-657-3970
www.mdhflu.com